

חינוך סביבתי וקיימות

מטרה:

מטרת הפעילות בתחום החינוך הסביבתי והקיימות באיגוד ערים אזור מפרץ חיפה- הגנת הסביבה היא לקדם מודעות סביבתית, חדשנות וחשיבה סביבתית, ערכי קיימות ופיתוח התנהגות תומכת סביבה בקרב תלמידים ותושבים ברשויות המקומיות של איגוד ערים.

יעדי פעילות לשנת תשע"ט:

1. הסמכת מוסדות חינוך ירוקים/ירוקים מתמידים ברשויות איגוד ערים.
2. סיוע מקצועי בפיתוח והטמעת תכניות פעילות במסגרת קול קורא 2017 'סיוע לרשויות מקומיות בפעילויות להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך ובקהילה' מטעם המשרד להגנת הסביבה, ע"י רשויות מקומיות ובשיתוף האיגוד
3. פיתוח ושותפות בפעילות חינוך סביבתי והסברה במערכות החינוך והקהילה ברשויות האיגוד
4. הקניית ידע ופיתוח מסוגלות בחקר נתוני זיהום אוויר (תכנית 'עולים לאוויר')
5. סיוע מקצועי לרשויות איגוד ערים להגיש קול קורא חינוך סביבתי תלת שנתי

הערה: הדו"ח מתייחס לשנת הלימודים תשע"ט (ספטמבר 2018 – אוגוסט 2019)

יעד 1: הסמכת מוסדות חינוך ירוקים ברשויות האיגוד

רקע: ההסמכה ל-בית ספר ירוק ניתנת ע"י המשרד להגנת הסביבה ומהווה הכרה בפעילות חינוך סביבתי משמעותית המתקיימת בבית הספר. תהליך ההסמכה מתווה דרך פעולה לבתי ספר המעוניינים להתחיל פעילות סביבתית על בסיס תכניות לימודים קיימות. 'בית ספר ירוק' נדרש למלא אחר הקריטריונים הבאים: קיומה וביצועה של תכנית לימודים בינתחומית בנושאי קיימות ואיכות-סביבה, ביצוע פרויקט קהילתי-סביבתי, תכנית פעולה לאורח חיים מקיים בבית הספר (למשל, חיסכון במשאבי אנרגיה ומים, טיפול בפסולת), נראות בית-ספרית, הכשרת מורים וקיומה של מועצה ירוקה.

לפירוט על מתווה ב"ס ירוק ראה אתר המשרד להגנת הסביבה:

<http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/Education/GreenAshool/Pages/GreenSchool.aspx>

בשנת תשע"ט עברו בתי הספר הבאים את מסלול ההסמכה :

רשות מקומית	בתי ספר	קול קורא	הסמכה
קריית ביאליק	פסגות (*)	2017	ירוק-טרם נקבע
	נאות פרס	2017	ירוק
חיפה	יוחנן הקדוש	2017	ירוק מתמיד
	אורים	2017	ירוק מתמיד
	רוממה	2017	ירוק- צפוי בשנת תש"פ

(*) – בשנת תש"פ אוחד בייס פסגות עם בייס ידע

הטבלה הבאה מציגה את הפרויקטים הקהילתיים אשר התקיימו בכל בית-ספר במסגרת ההסמכה ל-בית-ספר ירוק' במהלך שנת תשע"ט :

רשות מקומית	בית ספר	פרויקט קהילתי
חיפה	נאות פרס	פעילות ניקיון וחקר בחוף הים
	יוחנן הקדוש	טיפול וטיפול מתמיד בשדה בור באזור מחוץ לביה"ס "סאנט לוקס
	אורים	קידום אורח חיים במעון ילדים "שבתאי לוי"

תמונת מהשטח :

פעילות בחוף הים, נאות פרס, חיפה

טיפוח שטח ציבורי (ואדי ניסנאנס), ביי"ס יוחנן הקדוש, חיפה

לשנת תש"פ צפויים להיות מוסמכים בתי הספר הבאים:

רוממה (חיפה), ב"ס אחוזה-זכרון יוסף (חיפה), פסגות (קריית ביאליק), רקפות (קריית ביאליק), חטי"ב רודמן (קריית ים), אור אבנר (קריית ים), תיכון רוגוזין (קריית אתא), תמיר (קריית אתא), יצחק נבון (קריית מוצקין), חטי"ב נתניהו (קריית מוצקין).

יעד 2: ליווי מקצועי בפיתוח והטמעת תכניות פעילות במסגרת קול קורא 'סיוע לרשויות מקומיות בפעילויות להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך ובקהילה' מטעם המשרד להגנת הסביבה ע"י רשויות מקומיות ובשיתוף איגוד ערים

רקע: המשרד להגנת הסביבה באמצעות קול קורא, תומך כספית בפעילויות להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך הפורמאלית והבלתי פורמאלית ברשויות מקומיות. הקול קורא יוצא אחת לשנה וכולל שלושה פרקים עיקריים:

1. הסמכת בתי ספר ירוקים (ראה/י יעד ראשון).
2. קידום חינוך לקיימות במערכת החינוך במהלך רשותי רחב- הובלת מהלך חינוכי רחב סביב נושא סביבתי מחולל הרלוונטי לרשות המקומית. המהלך יכול מרכיבים של הדרכה, אקטיביזם, הסברה ופרסום של תוצרי הפרויקט.
3. יוזמות מקומיות לפיתוח בר-קיימא בקהילה- מטרת היוזמה לאפשר לרשות המקומית לחזק את כוחה של הקהילה ואת יכולתה לייצר שינוי סביבתי-קהילתי.

פעילות מרכז חינוך סביבתי וקיימות: סיוע מקצועי למנהלי חינוך וקהילה בגיבוש, פיתוח והטמעת תכניות פעולה בהתאם לדרישות הקול קורא.

הטבלה הבאה מסכמת את הפעילויות במהלך רשותי רחב שהתקיימו במסגרת קול קורא לחינוך סביבתי (קול קורא 2017) :

תוצרים מרכזים	תיאור היוזמה	רשות מקומית
יום שיא בנחל הגדורה	חקר מגוון מינים מקומי ב-20 גני ילדים	קריית ביאליק
שאלון אינטרטי לתלמידים והכנת תכנית פעילות בית ספרית להקטנת טביעת הרגל האקולוגית	הפחתת טביעת רגל אקולוגית בחטיבות ביניים	קריית ים
טיפול מרחבים ירוקים בבתי הספר	שימור מגוון מינים מקומי ב-8 בתי ספר	קריית אתא
השתלמות וליווי פרטני של גנות ביציאה מחות לגן הילדים והכרות עם הסביבה הטבעית	תכנית "השביל שלנו" בגני ילדים (15 גנים)	מ.א זבולון
הקמת גינות ומתחמי של גינות תבלין, נוי בגני ילדים	טיפול מרחבים ירוקים בגני ילדים (10 גני ילדים)	רכסים
כנס 'מדוזולוגיה' -הצגת תוצרי חקר	חקר משאב המים העירוני (10 חטיבות ביניים)	חיפה

תמונות מהשטח:

בית מלון לחרקים, בי"ס ירושלים, קריית אתא

פיתוח מרחבים ירוקים בבי"ס גבעת רם, קריית אתא

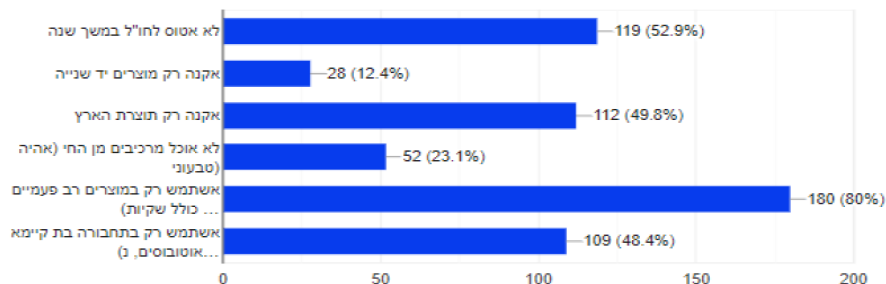
טיפוח מרחבים ירוקים בגני ילדים, רכסים

תוצאות הסקר

(נכון לתאריך 3/7/19, 225 נשאלים, מרביתם (52.4%) הם בני נוער (12-18), 37.8% מבוגרים וכל השאר מתחת לגיל 12)

אם היה עליך לבחור 3 מתוך 6 כללים אותם תקיימי/י במשך שנה, מה היית בוחר

225 responses

מרבית הנשאלים לא מוכנים לרכוש מוצרים יד2 ולא מוכנים לוותר על מזון מן החי (סביר להניח שמי שכן, בכל מקרה כבר טבעוני או צמחוני).

מרבית הבוחרים בתחבורה בת-קיימא הם מתחת לגיל 18

תוצאות סקר קמפיין להקטנת טביעת רגל אקולוגית, קריית ים

תעודת הערכה
מוענקת בזאת

לבית הספר רבין
ולכיתת המנהיגות הירוקה
על תרומתכם
לצמצום טביעת הרגל האקולוגית
באמצעות צרכנות נבונה

גלית גרינברג
עיריית חתונה יום

משרד החינוך

כנס מדוזולוגיה - הצגת עבודות חקר בתחום משאב המים העירוני, חיפה

יוזמות קהילתיות סביבתיות (קול קורא 2017 - פרק ג')
במסגרת קול קורא 2017 התבצעו היוזמות הבאות:

רשות מקומית	יוזמה קהילתית	סטטוס
חיפה	גינה קהילתית רמת אלון- טיפוח מרחב ציבורי	סיום ביצוע
	גינה קהילתית ספיר- טיפוח מרחב ציבורי	סיום ביצוע
	גינת שיבולת- הקמת גינה קהילתית	סיום ביצוע
	גינת רמת בגין- תכנון מרחב ציבורי	בהארכה לתשי"פ
	גינה קהילתית רוממה	סיום ביצוע
	גינה קהילתית בת גלים	בהארכה לתשי"פ
קריית ביאליק	'בית תה' – מרחב ותיקים בחט"ב דפנה	סיום ביצוע
	גינה קהילתית- רקפות	סיום ביצוע
	גינה קהילתית- צור שלום	סיום ביצוע
	גינה קהילתית – בית הידידות	סיום ביצוע

רשות מקומית	יוזמה קהילתית	סטטוס
טירת הכרמל	בניין ירוק (אצ"ל 25)	סיום ביצוע
	מרחבים ירוקים במועדוניות רווחה	סיום ביצוע
	חנוטף – חנות יד שנייה לגיל הרך	סיום ביצוע
קריית אתא	גינה קהילתית- נווה חן	סיום ביצוע
מ.א זבולון	גינה קהילתית- כפר חסידים	סיום ביצוע
	מתחם קהילתי- סביבתי -שער העמקים	סיום ביצוע
קריית ים	4 יוזמות קהילתיות	בהארכה לתש"פ
רכסים	2 יוזמות קהילתיות	בהארכה לתש"פ

תמונות מהשטח:

פיתוח מרחב ציבורי בגינה קהילתית – רמת אלון, חיפה

בניין ירוק , טירת הכרמל

יעד 3: פיתוח ושותפות בפעילויות חינוך סביבתי והסברה במערכות החינוך והקהילה (הרצאות, כנסים וכו')

פאנל "לקראת שימוש מושכל בטלפונים ניידים בעיר חיפה"

רקע:

האגף לתכנון אסטרטגי ומחלקת החינוך החברתי בעיריית חיפה בשיתוף איגוד ערים הובילו יוזמה לעידוד שימוש מושכל בטלפונים ניידים בבתי ספר יסודיים. במסגרת היוזמה התקיימה בשנת תשע"ז (2017.3) השתלמות לנציגים מבתי ספר יסודיים בנושא שימוש מושכל בטלפונים ניידים ל 21 מורים למדעים ורכזי בריאות מ 14 בתי"ס יסודיים. במסגרת ההשתלמות במרכז פסג"ה -חיפה, נחשפו המשתתפים להשפעות הבריאותיות והחברתיות של שימוש מוגבר בטלפונים ניידים והוצג מתווה חינוכי להפחת השימוש בטלפונים. במהלך 2018 הופעלה התוכנית בשני בתי"ס כפילוט – 'רוממה ניגונים' ו-'שלווה' והם אלה שגם זכו במשחקי החצר במימון איגוד ערים על מנת לקדם פעילות אלורנטיבת לשימוש בטלפון הנייד.

פעילות בתשע"ט (2019):

פאנל מומחים בשיתוף מורים, מנהלים ומנהיגות נוער שהתקיים בעיריית חיפה (5.2019). במסגרת הפאנל הציגו עובדי האיגוד בתחומי החינוך הסביבתי ומניעת קרינה בלתי מייננת את ההשפעות הבריאותיות משימוש בטלפונים ניידים והצעה למתווה פעילות בבתי ספר להפחתת שימוש.

תמונה מהפאנל:

תכנית 'יזמים צעירים וסביבתיים'

רקע: תכנית 'יזמים צעירים' בהובלת ארגון 'יזמים צעירים' הינה תכנית חינוכית חדשנית לפיתוח יזמות, אחריות, ומנהיגות בקרב בני הנוער המשתתפים בה. במסגרת התוכנית מתנסים קבוצות תלמידים מחטיבות ביניים בפיתוח מוצרים החל משלב גיבוש הרעיון ועד להפקתו של המוצר תוך עמידה ביעדים כלכליים וסביבתיים.

במסגרת התוכנית, מתקיים שיתוף פעולה בין 'ארגון יזמים צעירים ישראל', המשרד להגנת הסביבה – מחוז חיפה ו-איגוד ערים אזור מפרץ חיפה להגנת הסביבה במטרה להטמיע חשיבה ירוקה בתהליך היזמות, החל משלבי בחירת חומרי הגלם של המוצר, והייצור, דרך השיווק השימוש וכלה באופני ההיפטרות מהמוצר.

שלבי פעילות:

- העברת השתלמות בנושאי קיימות וחשיבה ירוקה בפיתוח מוצרים למנחי התוכנית (נובמבר-דצמבר 2018)
- מתן ייעוץ סביבתי במהלך תצוגת אב-טיפוס (פברואר 2019)
- תחרות גמר מחוזית וחלוקת תעודות מצוינות סביבתית (מאי 2019)

סה"כ השתתפו בתוכנית 7 בתי ספר מרשויות איגוד ערים.

המוצרים שזכו במצוינות סביבתית על חשיבה ירוקה בפיתוח מוצר הם:

1. חט"ב דגן, קריית חיים - מכשיר המאפשר ניתוק וחיבור של מכשירי חשמל נבחרים בבית ע"י העברת הציפ ביחידת בקרה ביציאה וכניסה הביתה.
2. טכני חיה"א - מכשיר להדפסת שילוט בכתב ברייל לטובת הנגשה לאנשים עם עיוורון.

שני המוצרים פותחו בדגש על חסכון באנרגיה, מניעת אובדן חומר ותרומה לקהילה.

יריד חקר מחוזי – קיימים ומקיימים'

יריד החקר הוא יוזמה של משרד החינוך- מחוז חיפה במסגרתה מציגים בתי ספר עבודת חקר בתחום המדעים איכות הסביבה וקיימות, בדגש על חקר יישומי.

בשנת תשע"ט הוגשו 87 עבודת חקר מבתי ספר באזור מחוז חיפה.

איגוד ערים שותף בתהליך שיפוט העבודות והפקת היריד שמתקיים מידי שנה במדעטק חיפה מבין הנושאים הסביבתיים שנחקרו :

- התקנת מערכת ירוקה המשמשת להסעת חום ברכב חונה ביום קיץ (חט"ב ב', קריית אתא)
- הקשר בין מאפייני הסביבה לבין כמות ומגוון הציפורים (בי"ס ראלי מטו"ס, חיפה)
- ההשפעה של עוצמת האור על עוצמת הזרם החשמלי שנוצר בתא סולרי (בי"ס אור אבנר, קריית ים)
- השפעת צבעי אור שונים : כחול, אדום ולבן על התפתחות צמח החסה במערכת ההידרופונית (בי"ס עמל, קריית טבעון)

כנס 'עפים על זה' - חקר מגוון הציפורים המקומי

כנס 'עפים על זה' מיוזמתו של המכון הביולוגי בחיפה (גן החיות, חיפה) מהווה אירוע סיכום של תהליך חינוכי בו תלמידים מבתי ספר לומדים ומתנסים בצילום ותיעוד ציפורים ממגוון המינים המקומי. איגוד ערים שותף בתהליך השיפוט של הצילומים בתחרות.

הזמנה
המכון הביולוגי חיפה מזמין
אתכם לכנס
"עפים על זה"
תשע"ט
תערוכת צילומי ציפורים וחקרים מעופפים
במחוז חיפה

יום רביעי, ב' בסיון תשע"ט, 5 ביוני 2019

התחלת הפעילות בשעה 16:00

תכנית האירוע:

16:00 התנסות בשער גן החיות, ורשום, משחק דיגיטלי בנושא צפרות מומלץ להצטייד בסמארטפון | טאבלט
צפייה בצילומים והצבעה (במורדאון שלייד הרחבה)

17:10 סגירת קלפי הצבעה

17:30 התנסות ברחבת גן החיות, מופע תלמידים, ברכות, חלוקת תעודות השתתפות ופרסים.

18:30 סיום

פורום מחוזי לחדשנות בחינוך הסביבתי- מחוז חיפה

רקע: בפורום החינוך המחוזי שותפים רמת הנדיב, נציגי המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך - מחוז חיפה, נציגי השלטון המקומי (איגוד ערים מפרץ חיפה ושרון-כרמל), וארגונים ירוקים - קק"ל, חלה"ט, רשת ירוקה. מטרת הפורום היא לקיים חשיבה ופעילות חדשנית בתחומי החינוך והקיימות.

פעילות תשע"ט : בשיתוף משרד החינוך יזם הפורום וקידם **האקטון סביבתי** לבני נוער במטרה לבחון פתרונות הסברתיים לשמירה על ניקיון בנחלת הכלל.

יעד 4: הקניית ידע ופיתוח מסוגלות עצמית בחקר נתוני זיהום אוויר (תכנית 'עולים לאוויר')

רקע: נושא זיהום האוויר במפרץ חיפה נמצא על סדר היום הציבורי במפרץ חיפה. אולם במוסדות חינוך רבים העיסוק בנושא מבוסס על ידיעות תקשורתיות, ללא היכרות עם אופן ניהול משאבי האוויר וללא מסוגלות בחקר נתוני זיהום אוויר המתפרסמים באופן שוטף באתר איגוד ערים.

בשנת תשע"ט המשיך איגוד ערים בהעברת תכנית פעילות לבתי ספר המבוססת על מצגת ומסד הנתונים האינטרנטי של תחנות הניטור לבתי ספר (קבוצות תלמידים ומורים). הפעילות כוללת:

- הרצאה אודות אופן ניהול משאבי אוויר וניטור זיהום אוויר.
- הדגמת חקר נתוני זיהום אוויר באמצעות אתר האיגוד- הפקת דוחות ניטור.
- תצפית לאזור התעשייה הפטרוכימית – הכרות עם מקורות זיהום
- ביקור בתחנת ניטור ובמרכז הבקרה של האיגוד

תמונות מהשטח

השתלמות מורים לגאוגרפיה (12.2018)

ביקור תלמידים תיכון חדרה (1.2019)

סדנת חקר נתוני זיהום אוויר חטי"ב כרמל זבולון (2.2019)

ביקור בתחנת ניטור איגוד ערים, ביי"ס אורט בנימינה (2.2019)

השתלמות מורים לכימיה (7.2019)

יעד 5: סיוע מקצועי לרשויות איגוד ערים בפיתוח תכניות פעילות והגשת מסמכי קול קורא כינון סביבתי תלת שנתי (2020-2022) מטעם המשרד להגנת הסביבה

במהלך שנת תשע"ט פורסם קול קורא כינון סביבתי לשלוש שנים לרשויות מקומיות. הקול קורא כולל 3 פרקים: בתי ספר ירוקים, מהלך כינוכי רשותי רחב ויוזמות קהילתיות. במסגרת הקול קורא הוגשו ע"י הרשויות תוכניות לשלוש שנות פעילות (תש"פ, תשפ"א, תשפ"ב). להלן

רשות מקומית	סטטוס	תקציב מאושר לשלוש שנים (תמיכה + השלמה)
חיפה	אושר	740,557 ₪
מ.א זבולון	אושר	187,688 ₪
דליית כרמל	אושר	178,336 ₪
קריית טבעון	אושר	199,829 ₪
טירת הכרמל	אושר	221,884 ₪
נשר	אושר	216,794 ₪
קריית ביאליק	אושר	258,466 ₪
קריית ים	אושר	298,790 ₪
קריית מוצקין	אושר	266,550 ₪
קריית אתא	אושר	טרם התקבל אישור התחייבות
רכסים	נפסל	ייתכן ותתאפשר הגשה מחודשת בשנת תש"פ
עוספיא	נפסל	ייתכן ותתאפשר הגשה מחודשת בשנת תש"פ